

Становище

на доц. д-р Даниела Тодорова Маркова, ПУ „Паисий Хилендарски”

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на АМТИИ, гр. Пловдив,

в област на висше образование 1. Педагогически науки;

в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...;

научна специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство”,

тема на дисертационния труд: „Изобразяване на натюрморт, посредством графична рисунка от ученици в прогимназиален етап”,

автор на дисертационния труд **Петя Георгиева Узунова**

научен ръководител: **доц. д-р Зора Георгиева Янакиева**

Общо представяне на докторанта

Петя Узунова е докторант към катедра „Изящни изкуства” към Факултета по изобразителни изкуства към АМТИИ, гр. Пловдив. Представените документи удостоверяват, че тя е докторант в редовна форма на обучение и е положила всички изпити, определени в индивидуалния план. Представила е дисертационен труд с приложения и автореферат, съгласно изискванията и правилниците за прилагане на ЗРАСРБ. Използваните в приложението авторски творби (които макар и поставени наред с творби на Джон Констабъл, Рембранд, Сезан и др., „стоят” добре) показват творческите способности на докторанта.

Актуалност на проблематиката

Рисуването на натюрморт, включващо работа както с графични, така и с живописни материали, следва определена логическа закономерност и методическа последователност. Повтарянето на едни и същи учебни задачи с необновени спрямо изискванията на съвременното преподаване, води до блокиране на способността на учениците да се вдъхновяват, да гледат и да виждат. Като цяло се констатира чисто механично отношение към процеса на рисуване, би могло да се каже, че немалка част от тях не осъзнават в пълнота смисъла на продължителното и задълбочено изследване на натурата и проявяват известно безразличие към изобразяването на обичайните обекти на натюрморта. От това следва значимостта на

стремежа към търсене на възможности, които да заредят с енергия образователния процес. Това налага преосмисляне на традиционните методи по изобразително изкуство. Комуникацията е от нов тип, с по-бързи средства за диалог и действие. Едно съвременно ориентирано обучение не може да пренебрегне начина по който възприемат учениците и трябва да отговори на това предизвикателство. Има нужда от ефективни методи, овладяващи вниманието и предизвикващи интерес.

В тази насока виждам основното постижение на дисертационния труд – разработени са учебни задачи, които могат да обогатят педагогическата практика и да разчупят известни стереотипи в обучението. Тези учебни задачи могат да служат не само за чисто техническото упражняване за придобиване на изобразителна грамотност, а с творческия момент, който съдържат, да осигурят възможност учениците сами да направят своя избор по отношение на образно решение, съобразно собствените си представи, интереси и изобразителни възможности. Разработеният проблем е с теоретико-приложен характер и неговото проучване би могло да допринесе за усъвършенстване на подходите на преподавателя по изобразително изкуство, оттам и на резултатите от творческата дейност на учениците.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 234 страници основен текст, структуриран в увод, три глави, изводи, заключение, ползвана литература и 5 приложения – репродукции ползвани като средство за онагледяване на учебния материал; ученически творби, реализирани чрез групова динамична демонстрация с графични материали и техники в трите етапи на педагогическото изследване; анкетна карта. Ползваната литература включва общо 142 източника, от които 125 на кирилица, 2 на латиница и 15 интернет източници.

Разгледани са сходни като тематика научни трудове, като прегледът е направен аналитично, с откриване на допирни точки и различия.

В теоретичната част е проследено развитието на натюрморта в контекста на изобразителното изкуство, като е избегнато излишното натрупване на фактологична информация, която е достатъчно добре представена в множество източници, свързани с историята на изкуството. Логично са изведени принципите за изграждане на формата при натюрморта, мястото му в обучението по изобразително изкуство. Обърнато е необходимото внимание върху учебното съдържание, учебните програми, учебните задачи и проблеми, които засягат натюрморта. Материалите и техниките са прегледани задълбочено.

Структурата на дисертационния труд показва добра организираност и подреденост на отделните проблеми. Отделните части са взаимосвързани и следват логическа последователност.

Методология и организация на изследването

За целите на изследването са добре обмислени и съчетани различни изследователски методи. Въведено е понятието „групова динамична демонстрация“. Както и да се нарече този по същността си интерактивен метод, съчетаващ демонстрация и беседа, най-важна е неговата ефективност, което всъщност в дисертационния труд е постигнато и потвърдено при анализа на резултатите.

Разработената методическа система отговаря на поставената цел и задачи.

Публикации по темата на дисертацията

Петя Узунова има 3 публикации в сборници с научни изследвания, отбелязани в автореферата. Проблематиката в публикациите е по темата на дисертационния труд.

Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно дисертационния труд; съобразен е с изискванията и предназначението на този тип научна разработка, като представя съществените за предмета на изследване части от текста.

Бележки, препоръки

Като положителни страни бих изтъкнала следното: основните тези са аргументирани, добре са уточнени параметрите на изследването; подбрани са подходящи методи и подходи за постигане на успешно обучение по изобразително изкуство. Направени са важни за практиката и за бъдещи изследвания изводи и препоръки, свързани с обучението по изобразително изкуство в прогимназиален етап. Стилът на изложение е точен и ясен, без излишна усложненост.

Имам известни резерви по отношение на начина на представяне на съкращенията на критериите при формулите за изчисляване на оценката на ученическите творби – с. 110-111.

Основните понятия и термини описани в своеобразен речник, биха могли да бъдат в приложението.

Включването на задачи с рисуване на пейзаж (с. 144, 148, 157); любимо животно (с. 151) е оправдано като средство за затвърдяване на знанията на учениците за обемно-пространственото изграждане (което е част от предмета на изследването), но нарушава конкретиката на изследването – проблема за натюрморта. Различните жанрове евентуално могат да се използват като част от онагледяването.

Заклучение

Считам, че дисертацията е изпълнила своите цели, които са адекватни за образователната и научна степен „доктор”.

Представеният дисертационен труд и авторефератът отговарят на изискванията за ЗРАСРБ. Като имам предвид достойнствата на осъщественото теоретично и практико–приложно изследване, считам че представеният дисертационен труд има приносен характер и **давам положителна оценка за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Петя Георгиева Узунова** в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...; научна специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство”.

изготвил становището: .....

/доц. д-р Даниела Маркова/

25. 09. 2018 г.